

POZLOVSKÝ OBČASNÍK

XXVII. ROČNÍK

INFORMAČNÍ ČTVRTLETNÍK MĚSTYSE POZLOVICE

ZIMA 2021

Vážení a milí spoluobčané,
Vánoce přicházejí jakoby po špičkách, už je máme za dveřmi.

V tomto čase, kdy se nabízí ohlédnout se zpět, bych se chtěl zamyslet nad tím, co nám dala i vzala doba covidová za ty necelé dva roky. Že nám všem, ať chceme nebo nechceme, narušila běžný život, je zřejmé. Bohužel i po zdravotní stránce nás některé toto onemocnění více či méně, přímo či nepřímo zasáhlo. Nejsem příznivcem konspiračních teorií, a tak si myslím, že nás opravdu zatím nic jiného než očkování neochrání, dokud se nenajde opravdový a účinný lék. Ale jak se říká: „Všechno zlé je k něčemu dobré“. Tak se dá říct, že díky těmto zatěžkávacím zkouškám se více solidárně propojily nejen rodiny, ale i úplně cizí lidé, což je hodně vidět třeba na charitativních sbírkách. Kéž by nám ta mezilidská solidarita vydržela po celý rok a ne jen v adventním a vánočním období. Vždyť i celý smysl Vánoc je v obdarování druhých, a to ne jen v podobě hmotných dáreků, ale hlavně těch duševních. Vřelé slovo, láska, pomoc a pohlázení může být nade

všechny peníze i dary.

Když se podíváme na letopočet příštího roku, tak je plný dvojek, a kdyby ten rok byl alespoň „chvalitebný“, tak by to bylo výborné, jelikož to, co se na nás valí ze všech stran, zatím nic dobrého nevěští. Ale buďme optimisté a stmelme více své rodiny i obec a společně snad vše překonáme. V mezilidské vzájemné pomoci je velká síla a „v nouzi poznáš přítele“ teď platí dvojnásobně.

Taktéž mě napadlo, že ten příští rok už budou zase komunální volby. Ani se mi to nechce věřit, jak to volební období uteklo. Ale čas a věk se všem počítá stejně - to je snad jediná spravedlnost na světě.

Vážení a milí, užijte si tedy spolu se svými rodinami milostiplné, klidné a pohodové vánoční svátky, ať je vám vaše dobrota opětována.

Do celého nového roku vám přeji a věřím, že i celé zastupitelstvo městyse Pozlovice, hlavně pevné zdraví a šťastný rok 2022.

Váš zastupitel, Václav Sedlář.

*Pokojné prožiti vánočních svátků a do nového roku
hodně zdraví, štěstí, osobní pohody a klidu přeje Městys Pozlovice*

Nejzásadnější investiční akcí letošního roku byla rekonstrukce ulice Řetečovská, čímž vygradovala několikaletá příprava. Pokud to vezmeme od samého začátku, realizaci předcházela nejdříve studie, na níž navázalo majetkoprávní vypořádání s vlastníky dotčených pozemků. Touto cestou bych si dovolil veřejně poděkovat rodině Hasoňových, která vyšla městysi Pozlovice vstříc tím, že prodala kus své zahrady, čímž umožnili komunikaci v nejproblematičtějším úseku rozšířit na normovou šířku 5,5 m se současnou realizací chybějícího chodníku. Bez jejich vstřícného přístupu by realizace rekonstrukce nejspíše neproběhla.

Po majetkoprávním vypořádání začaly práce na dokumentaci pro stavební povolení, které se oproti předpokladu protáhly o celý rok. Zároveň došlo k nespočtu jednání s vlastníky inženýrských sítí, což je často práce pouze pro otrlé. Naštěstí se vše podařilo vyjednat, kdy zejména bych chtěl vyzdvihnout vstřícné jednání ze strany společností Vodovody a kanalizace Zlín, a. s., a Moravská Vodárenská, a. s., které zahrnují rekonstrukci části splaškové kanalizace a vodovodu v této ulici mezi své investiční akce a tyto během rekonstrukce ulice společně s námi zrealizovaly. Díky tomu se snad podaří eliminovat možné poruchy pod novou konstrukcí vozovky. Zároveň akci podpořila společnost EG.D, a.s., která se rozhodla kabelizovat neizolované vodiče nízkého napětí, čímž se zvýšila zejména estetika uličního prostoru.

A nyní se dostáváme těsně před zahájení realizace. Od začátku byla pro nás rekonstrukce ulice Řetečovská komplikovanou stavbou. Jakmile nám projektant předal rozpočet s částkou 22,2 mil. Kč vč. DPH, podlomila se nám kolena. Dlouze a opakovaně jsme s panem místostarostou řešili, jak rekonstrukci ufinancujeme. Naštěstí se podařilo akci vysoutěžít za příznivou cenu 15,2 mil. Kč, což jsme považovali za malý zázrak. Zároveň

jsme hledali vhodné dotační tituly, které by snížily dopad na obecní rozpočet, kdy se nám nakonec podařilo získat úctyhodných 8 mil. Kč z dotačních prostředků Ministerstva pro místní rozvoj. Díky tomu se nám hned lépe v letošním roce dýchalo.

Samotná stavba byla zahájena v polovině května. V prvních měsících to vypadalo, že se na stavbě nic neděje, nicméně opak byl pravdou. V celé délce se pokládala nová dešťová kanalizace, která bude primárně sloužit pro odvodnění vozovky. Tímto by již nemělo docházet k neúměrnému stékání vody po vozovce a k jejímu zanášení při přívalových deštích. Zároveň došlo k celkové obnově vedení místní datové sítě (kabelovky) s přípravou na budoucí vedení optické sítě. Dále byla provedena pokládka kabelů veřejného osvětlení, k níž se přikládala kabeláž

pro zemní vedení nízkého napětí. Pro kolemjdoucí začaly výraznější stavební práce až na počátku podzimu, kdy byla zahájena rekonstrukce mostu přes Pozlovický potok u hasičské zbrojnice a začal se postupně rýsovat chodník s obrubníky lemujícími budoucí vozovku. V průběhu pozdního podzimu jsme netrpělivě každé ráno sledovali počasí a doufali, že nás podrží ještě pro pokládku asfaltových směsí; tuto se podařilo realizovat doslova za

pět minut dvanáct, neboť práce na pokládce byly ukončeny ve čtvrtek 25. 11. a již v pátek napadl první letošní sníh.

Počítáme, že během prvních jarních měsíců budou dokončeny nedodělky, mezi které patří zejména finální terénní úpravy.

Na závěr se patří poděkování Vám spoluobčanům, kteří jste byli nuceni celou rekonstrukcí vydržet. Věříme, že zvláště Vy si o to více budete vážit krásně upraveného veřejného prostoru. Poděkování patří i všem zaměstnancům spol. KKS pod vedením stavbyvedoucího pana Ing. Chluda, kteří se na realizaci stavby spolupodíleli. V neposlední řadě si uznání zaslouží technický dozor investora, který vykonával Ing. Stanislav Jurák.

Na co se lidé při realizaci ptají?

Otázka: Starosto, proč ti elektrikáři nestrčili do země vedení nízkého napětí v celé délce ulice?

Odpověď: Během přípravy jsme se spol. EG.D, a. s., jednali nespočetněkrát. Nakonec jsme se dohodli na tom, že provedou kabelizaci pouze neizolovaných vodičů; ty v reálu poznáte tak, že je jich na sloupech většinou více vedle sebe. Izolované vodiče kabelizovat společnost nechtěla z důvodu odpisové hodnoty tohoto majetku, nicméně jsme alespoň ve zbývajícím úseku ulice uložili chráničky pro možnou realizaci kabelizace v budoucnu.

Otázka: Proč stavíte tak dlouhý chodník, když jste nevyřešili most přes potok? Není to k ničemu?

Odpověď: Určitě to k ničemu není, ba naopak. Součástí projektu je i nová lávka pro pěší přes potok u hasičské zbrojnice. Její realizace by měla proběhnout v roce 2022 z důvodu, že bylo nutné nejprve provést přeložku nízkého napětí, které vedlo v místě budoucí mostní podpěry. Současně je nutno vyhlásit

novou veřejnou zakázku na její realizaci. Po realizaci lávky bude v celém úseku ulice Řetečovská trasa pro pěší vedena mimo vozovku, tedy by měla být bezpečnější, než tomu bylo doposud.

Otázka: Starosto, proč se s těma asfaltama „crali“ tři a půl dne? To nešlo udělat v jednom zátahu?

Odpověď: Jednalo se o pokládku až tří vrstev asfaltových směsí. První vrstva byla tzv. vyrovnávací, následovala vrstva ložní a na ni vrstva obrusná. Každá směs je mírně odlišná s ohledem na požadované vlastnosti, proto se pokládají postupně, a ne najednou.

Otázka: Nebude ta cesta teď kluzká?

Odpověď: Bezprostředně po pokládce nejsou protismykové vlastnosti nového asfaltového povrchu zcela ideální. Předpokládá se, že v průběhu následujícího roku dojde k obroušení asfaltového filmu na povrchu vozovky, kterým je obalené kamenivo. Následně by měly být protismykové vlastnosti v pořádku. Nicméně letošní zimu je opravdu potřeba dávat pozor.

Naši milí zákonodárci přijali na konci minulého roku nový zákon o odpadech a v návaznosti na něj též novelu zákona o místních poplatcích. Schválení těchto předpisů se mimo jiné promítá do odpadového hospodářství obce, kdy musíme především v souladu se zákonem schválit novou obecně závaznou vyhlášku za komunální odpad. Nový zákon o odpadech lidově řečeno tlačí na pilu, kdy se snaží docílit maximální možnou míru třídění odpadu, a naopak eliminovat odpad, jenž končí na skládkách. Cíle jsou vskutku „budovatelské“, neboť zákon předpokládá, že v roce 2025 dojde k vytrídění alespoň 60 % odpadu, v roce 2035 to pak bude alespoň 70 %. Aby se nejednalo o pouhá čísla na papírech, vymysleli zákonodárci jako motivaci tzv. třídící slevu. Každá obec letos platí za 1 t uloženého odpadu na skládce částku 500 Kč, avšak jen do maximálního množství 200 kg na občana; odpad, který tento limit přesáhne, je zpoplatněn již částkou 800 Kč/t. Aby to však nebylo tak jednoduché, limity na občana se postupně snižují, a naopak poplatky za umístění komunálního odpadu na skládky se v průběhu let zvyšují, takže limit na občana v roce 2029 bude činit pouze 120 kg, a naopak poplatek za umístění komunálního odpadu nad tuto hranici bude činit dokonce 1850 Kč/t. Tímto je na obce, potažmo obyvatele vytvářen tlak, aby maximálně třídili odpad a tím chránili nejen životní prostředí, ale i svou peněženku. Pro zajímavost v Pozlovicích se dostáváme na roční hodnotu cca 220 kg nevytríděného odpadu na občana, takže je před námi všemi velká výzva, jak v následujících letech eliminovat produkci komunálního odpadu.

Během letošního roku jsme opakovaně interně diskutovali, zdali zaběhlý žetonový systém není zastaralý a není lepší přejít na model jiný, avšak pod tíhou čísel jsme se rozhodli současný systém zachovat. Posuďte sami: Cena za svoz odpadu se skládá z paušálního poplatku za manipulaci s popelnicí (její zdvih), která je u 120 l popelnice 30 Kč/bez DPH. Dále se platí výše popsaná částka za uložení odpadu na skládce, která při 40 kg odpadu v popelnici vychází přibližně na částku 20 Kč a v roce 2029 to bude dokonce již 74 Kč; tedy svoz 1 popelnice nás již dnes stojí skoro 60 Kč, z níž je občanům účtována toliko částka 40 Kč.

Jak je z uvedeného patrné, výraznou částku za svoz tvoří paušální poplatek za jednotlivou manipulaci s popelnicí. Z ekonomického hlediska je pro nás nezbytné, aby každý občan před každým svozem dobře zvážil, jestli je popelnice natolik plná, že je nezbytné ji již nechat vyvést, nebo zdali ještě se svozem o týden počká a mezitím popelnici doplní. Napomoci by tomu měla právě motivace žetonem, za který se musí zaplatit. Pokud bychom se rozhodli zavést paušální systém, který funguje v některých jiných obcích či městech, máme reálnou obavu, že by počet zdvihů, potažmo cena za likvidaci odpadu dynamicky narostly.

To bychom museli buďto daleko větší měrou dotovat z obecního rozpočtu s negativním dopadem na další obecní priority (rekonstrukce ulic, obecních budov, výstavba sportovně-kulturního areálu, podpora spolků či občanů atd.), či bychom museli promítnout navýšení do zvýšení poplatku za komunální odpad velmi výrazně. I když necháváme zachovaný stávající systém, nadále nám rostou výdaje za ceny odpadů. Z tohoto důvodu zastupitelé rozhodli, že od roku 2022 dojde k navýšení základní částky z 560 Kč na 600 Kč.

Sem tam se mě někdo na ulici zeptá, kdo platí poplatek za osvobozené občany. V Pozlovicích máme po řadu let zavedenou úlevu, že děti do 6 let a občané nad 70 let neplatí základní poplatek a pouze dokupují žetony. Úlevu u dětí považujeme za formu podpory mladým rodinám, které motivujeme k tomu, aby měly v Pozlovicích trvalý pobyt. U seniorů naopak úlevu bereme jako formu jistého poděkování za jejich dřívější aktivní činnost, jakož i jako formu benefitu, jelikož seniři často již nevyužívají další benefity spojené například s příspěvkem poskytovaným jednotlivým spolkům na činnost. Toto osvobození je následně hrazeno výhradně z obecního rozpočtu, tedy z majetku každého z nás. Rozhodně to není tak, že občané, kteří hradí celou částku poplatku, mají ve svém poplatku zahrnut též poplatek za děti či seniory osvobozené od poplatku. Stávající taxa je ostatně nastavena tak, že i za komplexně platící občany městys v rámci odpadového hospodářství doplácí. Pokud jde pak o likvidaci odpadů z přehrady, kterou produkují velkou měrou návštěvníci, tuto se snažíme vyvažovat příjmy z poplatku z pobytu, jakož i výběrem parkovného na přehradě, aby se náklady na likvidaci tohoto odpadu negativně nepromítly do peněženek našich občanů.

Na závěr bych si dovolil ještě upozornit na rozmáhající se neřest. Bohužel řada občanů např. do třídících pytlů na plasty vkládá odpady, které tam nepatří. Následně nám oprávněně volají zaměstnanci ze svozových společností s tím, že od nás vytríděný odpad brát již nechťejí, což je samozřejmě nemalý problém. Vzhledem k tomu je třeba si při třídění odpadu uvědomit, že tento odpad bude následně nějakými lidmi dále zpracováván. Pokud se tato neřest bude dále opakovat, budeme nuceni změnit systém odpadového hospodářství, kdy pravděpodobně každý pytel bude označen konkrétním vlastníkem a s ním následně nesprávné třídění řešeno. Nechceme však přistupovat k represivním krokům, a proto vás prosím, abychom se snažili odpad třídít správně. Pokud si nejste jistí, můžete se třeba podívat na webové stránky <https://www.samosebou.cz/kampatri/>, kde je popsáno kam jaký odpad patří. V odpadovém centru jsou pak k dispozici proškolení zaměstnanci, kteří vám v případě nejasností rádi poradí.

PLASTY

PET láhve, prosím, seřadíte - nezabouřte v kontejneru tolik místa.

kelímky od jogurtů, krabičky od pokrmových tuků

plastové nádoby a láhve, PET láhve (od nápojů)

výrobky z plastů

sáčky, fólie

polystyren

Obaly z plastů jsou obvykle označeny:

NEVHAZUJTE OBALY SE ZBYTKY POTRAVIN, OD CHEMIKÁLIÍ A NEBEZPEČNÝCH LÁTEK; NOVOUHOŘOVÉ TRUBKY, ČI PODLAHOVÉ KRYTINY!

Děkujeme Vám za spolupráci při třídění odpadů!

www.jaktridit.cz
www.ekokom.cz

EKO KOM

Popeláři brázdí cesty,
ještě že mají reflexní vesty.
Všude pytle, žetony, objíždějí betony.
Někdy ale hučí, že jim do toho fučí.
Ještě že je máme, a děkuju jim za to dáme.

Termíny svozu komunálního odpadu v městysi Pozlovice v roce 2022

1. pololetí				2. pololetí				
14denní svoz	4.1. *	5.4.	12.4.	5.7.	12.7.	4.10.	18.10.	25.10. *
	11.1.	26.4. + PET	3.5.	10.5.	2.8.	9.8.	1.11.	15.11.
	25.1. + PET	17.5.	24.5.	31.5. + PET	16.8.	23.8.	30.8. + PET	29.11. + PET
	22.2. + PET	14.6.	21.6.	28.6. + PET	13.9.	20.9.	27.9. + PET	27.12.
	22.3.	29.3. *						

Poznámka: * - probíhá pouze svoz PET lahví

Od ledna dojde k úpravám cen Integrované dopravy Zlínského kraje

KOVED

Od 1. ledna 2022 přistoupí kraj k úpravě cen jízdného v rámci Integrované dopravy Zlínského kraje. Oproti současnosti zaplatí cestující v autobusech i vlacích za jeden ujetý kilometr o 20 haléřů více. Důvodem navýšení jsou dlouhodobě rostoucí výdaje a fakt, že od roku 2019 se neměnily ceníky ve veřejné dopravě v regionu.

V současné době platí, že cestující zaplatí 9,- Kč nástupní sazbu a dále 1,- Kč za každý ujetý kilometr. „Od Nového roku se cena za ujetý kilometr zvýší na 1,20 Kč, nástupní sazba se měnit nebude, zůstane tedy na 9,- Kč,“ uvádí jednatel společnosti Koordinátor veřejné dopravy Zlínského kraje, s.r.o. (KOVED) Ing. Martin Štětkař a doplňuje: „Jízdné se přitom bude zaokrouhlovat na celé koruny.“ K platbě bude jako doposud možné využít hotovost, platební karty, mobilní telefon nebo karty Zetka či ODISKa, které navíc umožňují zvýhodněný přestup mezi spoji (cestující platí nástupní sazbu pouze v prvním spoji).

Výhled na rok 2022

V roce 2022 připravujeme další zásadní krok v rozvoji IDZK, a to zavedení zónového tarifu. „V zásadě půjde o to, že kraj rozdělíme na zhruba 120 zón. Cena jízdenky se potom bude odvíjet už ne od kilometrů, ale od počtu ujetých zón,“ vysvětluje Ing. Martin Štětkař. Zónový tarif umožní navíc zavedení časových jízdenek. V první fázi se počítá s možností nákupu 7denního a měsíčního časového jízdného. „Přechod na zónový tarif a časové jízdenky předpokládáme od července roku 2022,“ dodává Ing. Martin Štětkař.

„Další úprava cen jízdného bude vázána právě na chystané zavedení zón v polovině příštího roku. V plánu je další navýšení základního jízdného. Současně s tím však začnou platit časové kupony, které budou naopak nabízet výhodnější jízdné a pravidelní cestující díky nim ušetří,“ uzavírá náměstek Ing. Radek Doležel.

Setkání se seniory a rozsvícení vánočního stromu

Ing. Pavel Coufalík, Ph.D.

Milí spoluobčané. Období adventu je v Pozlovicích dlouhodobě spojeno s řadou společenských akcí, na kterých se společně setkáváme. Bohužel i tento rok nám bylo znemožněno uspořádat tradiční setkání se seniory, na které jsem se hodně těšil. Je pro mě inspirativní poslechnout si životní osudy, Vás seniorů, o které se sdělujete nejen při této příležitosti. Stejně jako v minulém roce jsme se proto rozhodli Vás alespoň potěšit drobným dárkem, který Vám osobně předaly kolegyně Romana Zemková a Monika Kudelková Pešková. Právě kolegyni Moniku, která u nás nastoupila teprve v průběhu letošního roku, řada z Vás doposud neznala, a proto byla možnost se tímto způsobem blíže poznat.

Na konci listopadu jsme v rozpacích připravovali

Situace jako vloni

Romana Zemková

Když jsme před rokem chystali balíčky pro seniory, doufali jsme, že příští rok už budeme pořádat zase setkání při dobrém jídelku, muzice a společné posezení se ponese v duchu vyprávění a zpívání tak, jak tomu bývalo zvykem v minulých letech. Nikoho z nás by nenapadlo, že tato situace potrvá i nadcházející rok. Bohužel situace nám ani letos nepřála ke společnému setkání. Z toho důvodu jsme opět rozváželi balíčky do jednotlivých domácností seniorů

tradiční rozsvícení vánočního stromu, které jsme byli odhodláni uskutečnit alespoň v menším rozsahu. Nicméně těsně před uspořádáním akce jsme ji byli nuceni zrušit s ohledem na nevlídné počasí, které po celý den panovalo, především pak s ohledem na vyhlášený nouzový stav a s tím spojená vládní protiepidemická opatření. Malou, ale chutnou náplastí byl alespoň ovar od Romana Krajčí, stejně jako videozáznam vystoupení dětí z místní mateřské a základní školy.

Je to v podstatě již druhá sezóna, kdy jsme se vzájemně nemohli potkat u těchto tradičních akcí. Osobně mě to velmi mrzí, nicméně doufám, že vše zlé se v dobré obrátí a bude ještě řada příležitostí se osobně setkat.

a předávali je mezi dveřmi, v rouškách a bez srdečného stisku ruky. Přesto všechno byla vidět na tvářích seniorů radost, že jsme na ně nezapomněli. Doufáme, že se jim předaná pozornost v podobě čaje, vincentky, lázeňských oplatků či vitamínů líbila a fotografie v kalendáři Pozlovice 2022 jim budou připomínat náš městys po celý nadcházející rok.

Krásné klidné Vánoce a hodně zdraví v novém roce!

Kompostéry

Ing. Pavel Coufalík, Ph.D.

V roce 2020 jsme vyhlásili další kolomožnosti získání kompostérů do domácností, na kterém spolupracujeme s Mikroregionem Luhačovické Zálesí. Nakonec se nám přihlásila řada zájemců, která požádala celkově o 127 kompostérů. Konečně máme žádané kompostéry k dispozici a můžeme je postupně distribuovat.

Přihlášení zájemci si mohou nejprve od nového roku zastavit v informačním centru městyse Pozlovice, kde jim bude předložena smlouva o výpůjčce a darovací. Podpis této smlouvy je vyžadován s ohledem na

financování kompostérů z Operačního programu Životní prostředí. Právně se má věc tak, že po předání dojde k bezplatnému vypůjčení kompostérů na dobu 5 let, což je doba udržitelnosti dotačního programu, a následně po uplynutí této doby dojde k automatickému bezplatnému převedení kompostéru do vlastnictví zájemce. Následně bude kompostér vydán na odpadovém dvoře nebo jej naši zaměstnanci doručí až k Vám domů. To si již domluvíte při podpisu smlouvy. Bez podepsané smlouvy, nebudeme kompostéry vydávat.

Kotlíkové dotace

Ing. Pavel Coufalík, Ph.D.

V říjnu letošního roku byl zahájen sběr žádostí o tzv. kotlíkové dotace, kdy mohou vlastníci nemovitostí získat dotaci na výměnu neekologického kotle. Řada občanů nám již volala s prosbou o konzultaci, kdy jsme bohužel často došli k tomu, že na dotaci nemají nárok, protože se dotace nevztahují na výměnu plynových kotlů. Ti z vás, kteří

přece jen nad výměnou starého kotle za nový ekologičtější přemýšlíte, se na nás přesto neváhejte obrátit. Jak nám říkali ve škole: „Ptajte sa, ať neumřete hlupí.“ Zároveň výměna kotle nemusí být zajímavá jenom z hlediska emisí, ale i peněženek, jelikož nárůst ceny energií je v současné době enormní.

Na podzim letošního roku jsme si Vás dovolili požádat formou dotazníku o zpětnou vazbu ve věci Vámi preferovaných investic a zároveň nás zajímala zpětná vazba ve věci komunikace úřadu vůči veřejnosti a zejména vůči Vám – občanům. Vážíme si toho, že řada z Vás si udělala čas a poslala nám zpětnou vazbu. Chtěl bych Vás ubezpečit, že výsledky jsou pro nás důležité a pracujeme na implementaci.

Během podzimu jsme představili městys Pozlovice studentům v rámci ateliéru grafického designu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Tito studenti v rámci ateliéru nyní zpracovávají několik návrhů vizuální identity městyse Pozlovice. Z předložených návrhů vybereme ten nejnápadnější, který budeme chtít následně aplikovat do veřejného prostoru, ale i do médií, které používáme při komunikaci s veřejností. Mělo by se jednat o úpravu webových stránek, mobilní aplikace, facebooku, infokanálu nebo i Pozlovského občasníku. Věříme, že studenti vymyslí nápadité návrhy, se kterými bude většina občanů spokojená. Obdobné projekty jste ostatně již v minulosti mohli zaznamenat i u sousedních měst jako jsou Luhačovice, Slavičín nebo Valašské Klobouky.

Jsme si vědomi, že vše nevyřeší pouze změna grafiky. Ještě důležitější je informace veřejnosti včas

a správným způsobem směřovat. Na tomto spolupracujeme s Ústavem marketingových komunikací při UTB Zlín.

Zároveň budeme rádi, pokud byste například obohatili příští čísla Pozlovského občasníku o své příspěvky, případně abyste alespoň poskytly své náměty, co Vás zajímá, aby se občasník stal zajímavým čtením pro každého z nás. V tomto ohledu nemusí jít jen o zavedené rubriky, nýbrž vítány budou i inovativní myšlenky. V případě, že byste měli zájem se na tvorbě Pozlovského občasníku do budoucna více spolupodílet například jako redaktori či editoři, neváhejte se obrátit na zaměstnance úřadu a s nimi představu Vaší formy spolupráce prodiskutovat.

Výsledky dotazníku k modernizaci komunikace úřadu městyse s veřejností

Ing. Jan Malota

V říjnu letošního roku probíhalo v Pozlovicích dotazníkové šetření zaměřené na modernizaci a zlepšení efektivity komunikace úřadu městyse směrem k veřejnosti. Dotazník byl přiložen v předchozím vydání Pozlovského občasníku. Bylo možné ho vyplnit ručně a odevzdat na úřadě, nebo zadávat odpovědi v elektronické podobě do interaktivního webového formuláře. Bylo odevzdáno celkem 130 formulářů – z toho 25 v papírové podobě a 105 elektronicky.

Do průzkumu se zapojily rovnoměrně všechny věkové skupiny a mírně převažovalo zastoupení žen. Téměř ¾ dotázaných hodnotí celkovou informovanost občanů dobře nebo velmi dobře. S informovaností není spokojeno 8 respondentů. Jako nejčastější zdroj informací o dění v obci byly označeny webové stránky. Ty byly následované kabelovou televizí a Pozlovským občasníkem. K převážné většině dotázaných (88 %) se dostanou důležité informace včas. Víc než polovina dotázaných sleduje informace o dění v obci minimálně jednou týdně. Přes 20 % respondentů sleduje informace každý den. Z občanů zapojených do dotazníkového šetření 75% odebírá pravidelně Pozlovský občasník. Pro dotazované čtenáře občasníku jsou nejzajímavější v tomto pořadí: Aktuality, Kulturní a společenské akce, Investiční záměry. Na druhou stranu téměř polovině čtenářů ve zpravodaji schází informace z regionu a zajímavé rozhovory. Poměrně častá byla i poptávka po Tvorbě žáků základní školy nebo křížovkách

Které investiční okruhy by měl městys podporovat?	Index*
Zasíťování soukromých pozemků z obecních prostředků	2,38
Výstavba nájemních bytů pro mladé rodiny	1,99
Úlevy na místních poplatcích a příspěvky na služby	2,01
Bydlení pro seniory - malometrážní byty	2,22
Klub pro seniory (setkávání seniorů s různým programem)	1,78
Vznik nájemních prostor pro podnikání (např. kanceláří)	2,37
Zvýšení četnosti autobusových spojů	2,35
Digitalizace jízdních řádů "chytré zastávky"	2,00
Bezdrátový varovný systém (obecní rozhlas)	2,25
Rekonstrukce komunikací, chodníků a parkovišť	1,58
Komunikace a chodník v ul. Antonína Václavíka.	1,72
Rozšíření parkoviště u kostela sv. Martina	1,94
Komunikace a chodník v ul. Ludkovická	1,86
Obytné zóny ul. Nivy I. a II.	2,28
Komunikace ul. Za Potokem	2,05
Spojnice obce a přehrady (Křapodola, ul. K Přehradě)	2,08
Výstavba lesních a polních cest	2,35

a osmisměrkách. Převážná většina zapojených do průzkumu aktivně používá internet. Pouze 10 % respondentů nepatří mezi uživatele internetu. Dotazovaní návštěvníci webových stránek městyse nejčastěji vyhledávají aktuality a úřední oznámení. S větším odstupem pak Kontakty na zaměstnance městyse, Informace o místních poplatcích, Informace o koupališti nebo Informace o spolcích. Nejlepší hodnocení od respondentů získala vhodnost obsahu webových stránek a aktuálnost informací. Hůře byla hodnocena přehlednost a Vizuální vzhled stránek. Mezi podněty od respondentů se často vyskytovala poptávka po mobilní aplikaci, SMS nebo mailovém informačním systému a modernizaci webových stránek.

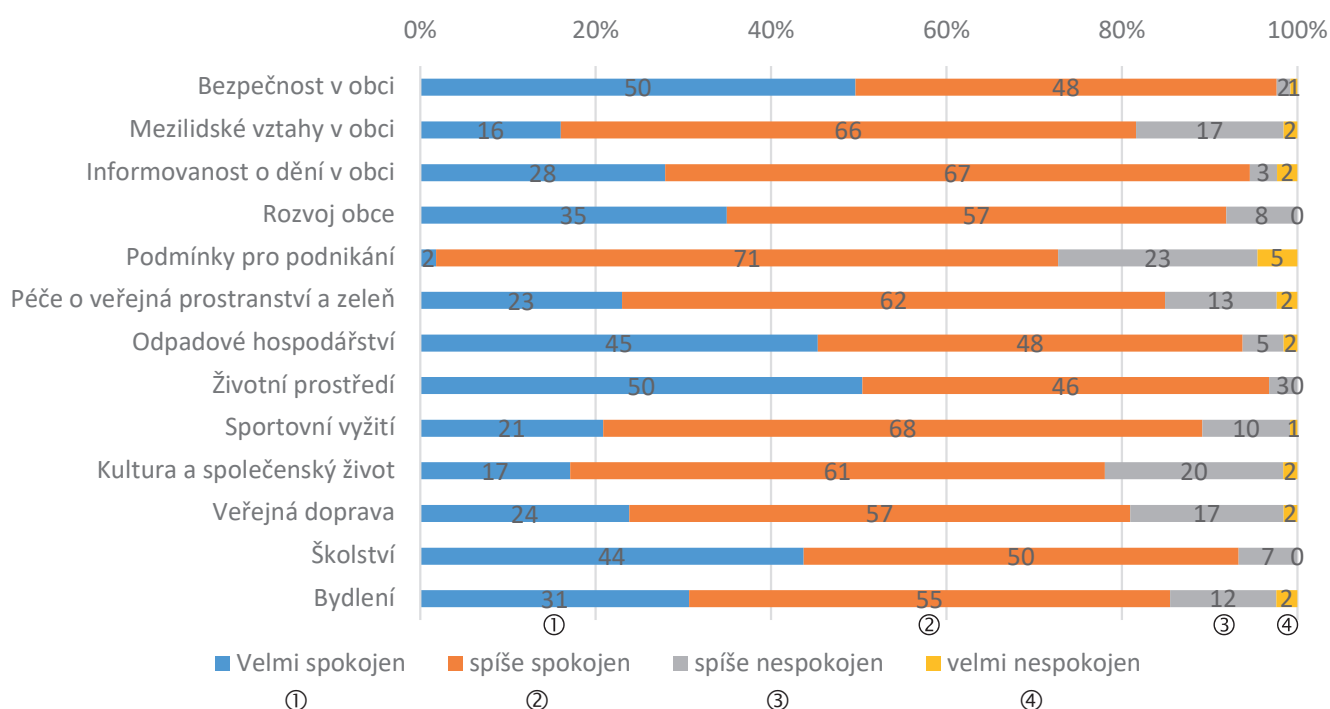
Z investičních okruhů, které by měl městys podporovat, respondenti nejlépe hodnotili Rekonstrukci víceúčelového sálu (tělocvičny), Rekonstrukci výletišť v areálu TJ Sokol a Cyklostezku MŠ – fotbalové hřiště – Pražská čtvrť v Luhačovicích. Z druhé strany nejmenší podporu má Zasiťování soukromých pozemků z obecních prostředků, Vznik nájemních prostor pro podnikání (např. kanceláří) a Rekonstrukce hasičské zbrojnice.

V hodnocení jednotlivých aspektů života v Pozlovicích nejlepší hodnocení obdrželo Životní prostředí a Bezpečnost v obci. Zato Podmínky pro podnikání dostaly nejslabší hodnocení. Hodnocení jednotlivých aspektů života v Pozlovicích bylo zjišťováno dotazníkovým šetřením i v roce 2014. Největší zlepšení je patrné u vnímání Bezpečnosti v obci a Životního prostředí. Největší propad hodnocení je zřejmý u hodnocení Bydlení a Odpadového hospodářství.

Rozšíření parkovacích ploch v obci	1,84
Rekonstrukce víceúčelového sálu (tělocvična)	1,50
Nové výletišť v areálu TJ Sokol	1,53
Rekonstrukce hasičské zbrojnice	2,36
Stavba multifunkční sportovní haly	1,94
Cyklostezka Pozlovice – Dolní Lhota, Slavičín	1,61
Cyklostezka MŠ – fotbalové hřiště – Pražská čtvrť v Luhačovicích	1,55
Pořízení mobilní aplikace, elektronické úřední desky apod.	1,82
Úprava návsi před farní budovou včetně chodníku ke kostelu sv. Martina	1,93
Rozšíření mobiliáře v obci (např. lavičky, odpadkové koše, stojany na jízdní kola)	1,76
Vybudování kolumbária na hřbitově	2,20
Výhledové body na turistických trasách	1,89
Rozšíření volnočasových aktivit na přehradě	2,11
Rozšíření parkovacích míst v okolí přehrady	2,03
Podpora výstavby obchodu	1,65
Rozvoj optické sítě	1,71

*Index = součet všech odpovědí podle přidělených číselných hodnot / počet všech odpovědí = čím menší hodnota, tím lepší hodnocení

Jak hodnotíte jednotlivé aspekty života v Pozlovicích?

➤ Ve dnech 8. - 9. října 2021 se uskutečnily volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. V Pozlovicích se voleb zúčastnilo 739 místních občanů a 81 voličů na voličský průkaz, celková volební účast byla 77 %.

➤ Město Luhačovice udělilo děkovný list členům JPO III Pozlovice za ochotu a nezištnou pomoc při odstraňování následků vichřice dne 24. 6. 2021.

➤ Ve středu 27. 10. se konalo 7. zasedání zastupitelstva.

➤ Na ÚM Pozlovice proběhlo vyhodnocení dotazníků v rámci projektu efektivní a moderní komunikace s veřejností.

➤ Naše Turistické informační centrum prošlo úspěšně průběžnou kontrolou pověřeným kontrolorem za Zlínský kraj, zástupcem Asociace turistických informačních center ČR.

➤ Na území městyse byla provedena podzimní deratizace.

➤ Koncem listopadu byl v centru městyse osazen vánoční strom. Kde se vzal a odkud dojel? Pravdou je, že nevážil dalekou cestu, pouhých 809 metrů. Stál osamocený před garážemi u hlavní silnice u bytovky č. p. 310, mezi popraskanými betony. Jeho míry při kácení byly 78 cm (obvod kmene) a 9 m (přibližná výška).

V pondělí 15.11. se konalo vítání občánků, letos jsme přivítali šest děvčat a jednoho chlapce.

Dne 4. 11. 2021 jsme se vypravili na výlet do Brna. Od školy jsme vyjeli v 7 hodin autobusem, který jsme sdíleli společně s pátou třídou. Naší první zastávkou bylo zábavné centrum vědy a výzkumu, zvané Vida. Paní učitelky nám daly dvacet minut, abychom si mohli projít všechny expozice. Dále následoval program v divadelní místnosti. Dva pánové nám ukázali, co je to detonátor, z čeho se skládá a jak funguje. Společně s vybranými žáky z naší třídy nám předvedli výbuchy, které se mi moc líbily.

Naše cesta pokračovala do hvězdárny, kde nás uvítal její zaměstnanec. V rámci výukového programu nás seznámil s naším souhvězdím. Díky projekci jsme měli možnost spatřit například souhvězdí Lva a souhvězdí Malého medvěda. Potom nám promítl 3D film o planetách, při kterém jsme se dozvěděli spoustu zajímavých informací. Po ukončení programu jsme si mohli koupit nějaký suvenýr. Já jsem si vybral Hyalit, který byl nalezen ve Valeči

u Pobořan.

Po návštěvě hvězdárny jsme opět nasedli do autobusu a vydali se na cestu domů. Pan řidič nám udělal přestávku na benzínové pumpě, kde jsme si koupili občerstvení. Do Pozlovic jsme dorazili kolem třetí hodiny odpoledne. Výlet do Brna se všem moc líbil.

Hejného metoda**Mgr. Lucie Kropáčová**

V letošním školním roce navštěvuje 1. třídu 15 dětí. Jejich nejoblíbenějším předmětem je matematika. Ke klasické matematice jsme se rozhodli dětem tyto hodiny zpříjemnit alternativním způsobem přístupu k matematice pomocí Hejného metody. Hejného metoda klade vyšší důraz na zapojení dětí, které si zábavným způsobem vytvářejí modelové způsoby řešení příkladů. K řešení nedospívají direktivně, ale v diskuzi s ostatními dětmi, a takový způsob řešení jim pomáhá

lépe rozvíjet logické myšlení než informace, které jim učitel předkládá jako nezpochybnitelná tvrzení. Během hodin se z učitele stává moderátor diskuze dětí, které hledají nejlepší řešení, experimentují a objevují. Tato metoda učí děti především myslet. Prvňáčci se už stihli seznámit s prostředím krychlových staveb, autobusem, krokováním na schodech, krokováním na krokovacím páse, geodeskami, čtvercovou sítí a pracovat s kostkou.

Vzdělávací centra ve výchově a vzdělávání v MŠ Pozlovice**Tereza Mozgová**

Když se řekne mateřská škola, mnozí z vás si určitě vybaví vzpomínky na své dětství, na první přátelství, na své první úspěchy a první zkušenosti. Mateřská škola se díky poslednímu roku povinného předškolního vzdělávání od dřívějších dob ovšem trochu změnila. V současné době se nejenom dbá na individualitu dítěte a na mapování jednotlivých pokroků, ale také se učitelé snaží, aby byly děti v centru svého učení. Ačkoliv se mnohdy zdá, že se jedná o malé děti, opak je mnohdy pravdou. Je potřebné jim vytvořit však takové bezpečné prostředí, aby mohly děti přijít s otázkami, které je zajímají, a aby se mohly svým způsobem podílet na obsahu vzdělávání. Důležité je tedy poskytnout dětem důvěru a jistotu, ale také pravidla, které jim dodají dostatečné hranice. Zajímavým způsobem, jak lze děti dále rozvíjet jsou vzdělávací centra, kdy děti mají možnost po předchozím vysvětlení, vyzkoušet si úkoly, na kterých mohou nadále samostatně pracovat. Centra jsou vždy zaměřena na

nějakou oblast, například na oblast předmatematickou, předčtenářskou, na rozvoj jemné motoriky, grafomotoriky, nebo na oblast přírodovědnou, polytechnickou, výtvarnou nebo dramatickou. Jak si tyto centra představit?

Jednotlivé pomůcky k činnostem mohou být u stolečků, na koberci a v různých částech třídy. Dětem jsou dopředu tyto činnosti vysvětleny a následně mají možnost vybrat si, které úkoly si vyzkouší. Tento způsob vzdělávání vede děti k samostatnosti, k hledání nových způsobů, k řešení problémů, ale také k možnému posílení vztahů mezi dětmi, kdy si mohou vzájemně pomoci. Velkou změnou je zde vnímání učitele, kdy učitel není tím, kdo dětem určuje, jak by měly děti pracovat, ale pouze jim dopomáhá a vede je k správnému řešení. Proto se i vy nebojte děti pustit k jakýmkoliv běžným činnostem, nepodceňujte je. Protože mnohdy vás mile překvapí, jak dokážou být vynalézavé a šikovné.

Konečně jsme vyrazili na dvakrát přesunutý zájezd. Slavkov nás překvapil sněhovou nadílkou. Prohlídka zámku byla velmi zajímavá, především portréty, které se podobaly některým našim politikům. Dále jsme pokračovali do Moravského Krumlova za Slovanskou epopejí. Plátna Alfonse Muchy nás uchvátily svojí nádherou a velikostí.

Po krátké obědové přestávce jsme přešli do Čejkovic. V prodejně firmy Sonnentor jsme si mohli nakoupit bylinkové čaje a další bioprodukty. Vyhlídka na výsluní ve výšce 245 m n. m. nám umožnila pohled na centrum Čejkovic s místním zámekem, který byl původně templářskou gotickou tvrzí a jeho okolní vinohrady. Po prohlídce historických Templářských sklepů, kde mají největší dřevěný sud a největší skleněnou láhev, jsme degustovali kvalitní vína. Náročný celodenní program

jme zakončili posezením u dobrého vína a vrátili jsme se do Pozlovice v dobré náladě.

Děkujeme paní Vladě Janíkové za přípravu programu zájezdu a panu Bernátkovi za trpělivost a bezpečnou dopravu.

Jak se příroda koncem roku ukládá k odpočinku, tak dobrovolní hasiči také zvolňují a v tomto období se věnují spíše údržbě a úklidům v budově hasičské zbrojnice. A i když jsme se připravovali na rozsvěcování vánočního stromu v centru, tak díky novým nařízením vlády s proticovidovými opatřeními byla tato společenská událost na poslední chvíli zrušena. Proto můžeme být rádi, že se po roční odmlce podařilo uskutečnit alespoň scénka ze života svatého Martina, na které pravidelně pomáháme s řízením dopravy. A také po roční odmlce se sešli členové sboru k výroční schůzi, aby zhodnotili svou činnost, výjimečně za uplynulé dva roky.

*Poklidný čas vánoční,
spoustu splněných přání
a pevné zdraví
v novém roce 2022
vám přeji
dobrovolní hasiči Pozlovice*

dvoře, kam jsme museli přesunout i minimální nezbytnou podporu výjezdu vozidla. Tímto zároveň děkujeme faráři P. Janu Stonovi za poskytnutí místa. A se zahájením topné sezóny se objevily zásahy spojené s vytápěním budov. Nejprve jsme byli vysláni 1. 11. 2021 v 18:27 hodin k požáru rodinného domu v Ludkovicích. Při tomto komplikovaném zásahu kotelny a střechy si hodně hasičů sáhlo takřka na dno svých sil z důvodu vysokých teplot a dlouhodobého využití dýchací techniky. K dalšímu zásahu spojeného s topením jsme vyjžděli 4. 11. 2021 v 18:03 hodin do Luhačovic k požáru haly. Zde od topného tělesa došlo k požáru uskladněného materiálu u stěny haly, který se následně přenesl i do izolační vrstvy stěny haly.

Členové sboru se už teď připravují na pořádání tradičního hasičského plesu a následně fašankového průvodu obcí. Obě akce mají za sebou loňský výpadek a společně doufáme, že nám tyto plánované akce nezhatí další vládní omezení v rámci boje proti covidu.

Už mnoho let slavíme narození - narozeniny Božího syna, Ježíše Krista. Pro představu, první doložené slavení křesťanských Vánoc je z roku 336, všeobecně se v církvi slaví od 7. století. Jak se připravujeme na svoje narozeniny a jak na ty Ježíšovy?

Co je pro nás důležité, připravujeme-li oslavu narozenin?

Včas sepíšeme a rozešleme pozvánky, aby si hosté mohli vyhradit pro nás čas, připravit si vhodné šaty a koupit výjimečný dárek.

Den oslavy je pro nás speciální, není to běžný den se stereotypními úkoly. Také se připravujeme na setkání s našimi nejmilejšími, že si s nimi popovídáme, budeme je moct obejmout, veselit se s nimi... a ano, očekáváme také dárky.

Jako pozvaní hosté si oblékáme nové šaty, my ženy si dáme záležet na účesu i líčení, jsme dokonce ochotny držet i dietu, aby nám to v šatech ještě více slušelo, a na oslavu přicházíme s úsměvem na rtech a radostí v očích.

Připravme letos takovou oslavu i Ježíši Kristu. Pozvánku nám poslal na začátku adventu a dává nám tak

celé čtyři týdny k tomu, abychom se připravili.

K jeho oslavě zdobíme své domovy, chystáme výborné jídlo, sváteční šaty, dárky pro naše blízké – vše, jak má být. Svá srdce připravujeme adventními předsevzetími, modlitbou, svatou zpovědí... Jaký dárek mu však můžeme připravit, Bohu, který má vlastně vše?

Dej mu svoji víru.

Dej mu první místo ve svém životě.

Dej mu své srdce.

Dar je vždy dobrovolný a nevynutitelný a dáváme jej s láskou. Obdarovanému přináší radost. Tři králové z východu, kteří byli prvními, kdo malého Ježíška obdaroval,

nepřinesli přebytky, ale velké a hodnotné dary: zlato, kadidlo a myrhu. Stáli okolo jesliček s děťátkem a upřímně se radovali, že s ním mohou být.

Kam usadíme Ježíše my? Mezi námi nebo jen někde opodál? Letošní Vánoce můžeme Ježíši popřát „Krásné narozeniny“ tím, že mu ze sebe věnujeme to nejlepší, posadíme Ho na nejlepší místo a budeme se upřímně radovat, že přišel mezi nás.

Český svaz žen

Vlad'ka Janíková

Podzim bývá každoročně obdobím, kdy se po letní prázdninové přestávce opět rozvíjí naše spolková činnost. Zářij bývá vždy spojeno s tradičním zájezdem našich členek, jejich drahých poloviček a příznivců. V měsíci říjnu se pravidelně setkáváme na bowlingu U Jána, kde si nejen protáhneme kosti, ale zároveň probereme, co hezkého jsme prožili během letních dnů anebo jen tak přátelsky poklábosíme. Potom se již začínáme připravovat na vánoční čas, což zahajujeme společným pečením perníčků na Perníčkový den a přípravou perníčkových balíčků pro děti vystupující na rozsvěcování vánočního stroměčku v centru městyse. Závěrečnou akcí roku bývá právě rozsvěcení stroměčku, při kterém nabízíme drobné občerstvení, tradiční vánoční punč a prodáváme dekorativní svíčky pro charitu.

Zhoršující covidová situace nám letos nedovolila zrealizovat Perníčkový den, a přestože jsme se začaly alespoň provizorně připravovat na poslední akci roku (perníčky pro děti pekly členky výboru doma jednotlivě, nakoupily jsme zčásti suroviny a kelímky na punč a čaj), nakonec se ani tato akce, nejenom k naší lítosti, neuskutečnila.

A tak, kdy pomalu hodnotíme končící kalendářní rok, jsme nakonec rády, že nám vyšel alespoň pěkný zářijový zájezd do Orlických hor, jarní vycházka okolím Pozlovic, Bowling v Hřivínovém Újezdě na pozvání našich věrných příznivců manželů Mikulcových a našim zástupkyním z výboru příjemně strávené chvíle na Krajském semináři ČSŽ v Kostelci.

Na závěr bychom rády poděkovaly všem našim členkám za zájem o společné dění a za to, že naše řady neopouštějí, i když se nedaří téměř nic zrealizovat.

Nejen jim, ale i vám, všem občanům Pozlovic přeje krásné a spokojené vánoční svátky, pevné zdraví

a radostnou mysl, aby ten nastávající rok byl opět tím „normálním“, abychom se mohli sekávat bez omezení a beze strachu z náказы.

Výbor ČSŽ Pozlovice

Vánoční řez s jablky a ořechy

Korpus: 150 g moučkového cukru, 200 g oleje, 2 vejce, 250 g polohrubé mouky, 200 ml mléka, 2 polévkové lžíce kakaa, 2 polévkové lžíce rumu, 1 vanilkový cukr, 1 prášek do pečiva. Všechny suroviny smícháme a nalijeme na plech, který jsme předtím vyložili pečicím papírem. Nahoru nastrouháme 350 g oloupaných jablek a posypeme 150 g nasekaných ořechů. Upečeme v troubě vyhřáté na 160 – 180 °C a necháme vychladnout.

Poleva: 80 g másla, 80 g moučkového cukru, 1 vanilkový pudink, 1 polévková lžíce rumu, 1,5 polévkové lžíce kakaa, 1,5 polévkové lžíce horké vody.

Vše smícháme, rozpustíme a přivedeme k varu. Pak ihned pocákáme vychlazený korpus a necháme ztuhnout. Nyní už jen nakrájíme řezy a ochutnáváme.

Společenské akce

- 25. prosince
Živý betlém
- 31. prosince
Silvestrovský turnaj ve stolní tenisu
- 22. ledna
Hasičský ples
- 4. února
Sportovní ples
- 11. února
Valná hromada SK Pozlovice
- 19. února
Skautský ples
- 26. února
Fašankový průvod

Pěvecký úspěch Kateřiny Martincové

V sobotu 28. listopadu 2021 se v brněnském Divadle Radost uskutečnilo celorepublikové kolo soutěže mladých interpretů lidové písně s pořadajícím Brněnským rozhlasovým orchestrem lidových nástrojů. Region Luhačovské Zálesí, folklórní soubor Malé Zálesí a zároveň i obec Pozlovice reprezentovala Kateřina Martincová, která se přes místní, regionální a zemské Moravsko-Slezské kolo probjovala až do tohoto finále. Tady se za doprovodu orchestru BROLN utkala s dalšími 15 vynikajícími mladými zpěváčky. A i když se nakonec do vítězné skupiny nedostala, jedná se o její největší dosavadní úspěch, ke kterému jí z celého srdce gratulujeme.

Společenská kronika

Významná životní jubilea – I. čtvrtletí 2022

Irena Džubová	70
František Kovařík	70
Josef Kalík	70
Anna Pinkavová	70
Josef Martinec	75
Josef Štegnar	80
Jiří Turza	81
Věra Zhánělová	82
Iva Garguláková	82
Anežka Čmeláková	82
Marie Kolaříková	82
Marie Martincová	83
Vladimíra Švachová	83
Marie Václavíková	85
Ludmila Malaníková	86
Marie Kolářová	87
Jarmila Pokorná	88
Drahomíra Žmolíková	90
Vladimír Kréméry	91

Všem jubilantům srdečně blahopřejeme.

Vítáme mezi námi nové občánky

Sebastian Bernátek	Na Drahách 175
Daniel Machů	Pod Větrníkem 370

Romana Zemková

Valerie Florešová Hlavní 185
Vítek Martinec Pozlovice 178
Rodičům srdečně blahopřejeme.

Sňatky

Elena Kryštofová a Tomáš Táborský
Nela Helena Masařová a Thomas Androsch
Přejeme hodně štěstí na společné cestě životem.

Naše řady opustili

František Máčala 94 let
Všem pozůstalým vyjadřujeme upřímnou soustrast.

Dne 11. prosince 2021
uplynulo 20 let od úmrtí pana
Oldřicha Mališky
- dlouholetého varhaníka
v naší farnosti.
Děkujeme za vzpomínku.

Pokud nemáte zájem o zveřejnění ve společenské kronice,
sdělte to, prosím, na ÚM Pozlovice,
tel: 577 113 071, mestys@pozlovice.cz.

Vážení občané, zastupitelé a členové spolků,
přivítáme Vaše příspěvky do občasníku a Vaše náměty k tomu, co se chcete na stránkách tohoto periodika dozvědět. Občasník vychází v první jarní, letní, podzimní a zimní den. Uzávěrka vždy 14 dnů před vydáním.

Periodický tisk územního samosprávného celku, vydávání povoleno, číslo registrace: MK ČRE 16101, čtvrtletník
vydavatel: Městys Pozlovice, Hlavní 51, 763 26 Pozlovice, IČ: 00568708, tel.: 577 113 071, e-mail: mestys@pozlovice.cz, web: www.pozlovice.cz